

Josip Stritar:

Življenje:

- o Rojen 6. marca 1836 v Podsmreki pri Velikih Laščah.
- o Šolal se je v Ljubljani in na Dunaju.
- o Med študijem je potoval po Belgiji, Franciji, Švici in Nemčiji.
- o Poučeval je na dunajskih gimnazijah.
- o Leta 1901 se je upokojil.
- o Umrl je 25. novembra 1923.

Delo:

- o V letu 1866 z Levstikom in Jurčičem izda v Klasju zbirko *Prešernove pesmi*, k kateri napiše tudi *uvodni esej*.
- o V *Kritičnih pismih*, je v letu 1870 razkril, kdo naj pesni, kako naj pesni in kaj naj pesni.
- o *Dunajski soneti* so cikel 47 sonetov, v katerih je Stritar ostro obračunal predvsem s takratnimi slovenskimi nazadnjaškimi voditelji.
- o Ustanovi revijo *Zvon* (1870, 1876-80).
- o Zbirko *Pesmi* izda pod psevdonimom Boris Miran.
- o Ostala dela: *Svetinova Metka*, *Gospod Mirodski*, *Rosana*, *Dunajska pisma...* satirični deli *Triglavan s Posavja* in *Pasji pogovori* ter romana *Zorin* in *Sodnikovi*.

ESEJ O PREŠERNU:

- o Napisal ga je leta 1866 kot uvod k drugi izdaji Prešernovih Poezij (Klasje, 1866).
- o Najprej obravnava Prešernovo življenje, nato pa še njegove Poezije iz katerih izpelje Prešernov pesniški značaj.
- o Poezije nato obravnava še po zunanji obliki. Predstavi Prešernove pesmi, balade in romance, različne poezije, gazele, sonete in lirično-epično pesem *Krst pri Savici*.
- o Pesem *Nezakonska mati* posebej analizira, saj meni, da izmed vseh najbolj seže v srce.
- o V zaključku Prešerna imenuje za klasika ter ga postavi na prvo mesto v slovenski književnosti.
- o V eseju uporablja veliko citatov iz Prešernovih del. Citira pa tudi *Vodnika* in *Goetheja*.

Kaj je esej?

Esej je polliterarna zvrst, po vsebini blizu filozofiji, znanosti in moralistiki. Vendar te teme obravnava svobodno, slikovito, subjektivno. Esej pa mora biti napisan slogovno iznajdljivo in izbrušeno, tako da bralcu daje tudi estetski užitek.

FRANCE PREŠEREN (kot ga predstavi Stritar):

»Vsak narod ima v literaturi moža, katerega ne časti, ne hvali samo, katerega zares ljubi, kakor svojega prijatelja.«

»Tak pesnik je pravi mučenik človeškega rodu, ker vzame nase vse naše gorje, prepevaje ga v sladkih pesmih, katere nam tope otrpla srca – on trpi, da se mi veselimo. Tak pesnik je Prešeren!«

(J. Stritar)

- o Prešeren je podoben Sokratu; je slaba, nelepa posoda najblažjih misli in najvišjih resnic.
- o Rodil se je 3.12. 1800 v Vrbi na Gorenjskem.
- o Šolal se je v Ribnici, Ljubljani in na Dunaju.
- o Med šolanjem se je preživljal s šolanjem po domovih. Tako je v Ljubljani učil Julijo, na Dunaju pa je učil tudi slavnega nemškega pesnika grofa Antona Auersperga.
- o Po letu 1828 se je vrnil v Ljubljano, kjer je dobil cesarsko službo pri višjem denarnem uradu.
- o Začne sodelovati s Čopom.
- o Leta 1830 v prvi izdaji Čebelice izidejo natisnjene prve Prešernove pesmi.
- o Težko se je sprijaznil z realnim življenjem. Pogled na svet ga je žalil.
- o V letu 1847 se je preselil v Kranj.
- o Tu je živel mirno in veselo življenje.
- o Bil je zelo priljubljen, še posebno pri otrocih, saj se jim ni rad bližal s praznimi rokami.
- o 8.2. 1849 mu je oči zatisnila njegova sestra, ki mu je bila vedno zvesta družica.
- o Na krnjskem pokopališču so mu leta 1852 slovenski domorodci postavili spomenik iz marmorja.
- o Kot uvod k predstavitvi poezij, pa Stritar pove, da so le-te Prešernovo pravo življenje.

Prešernove Poezije:

(Izpisi iz dela)

»Veselo se čudi in vpraša človek, ki bere Prešernove poezije, od kod je dobil pesnik ta jezik, tako preprost in vzvišen, tako naroden in umeten.«

»Ako le povrhu pogledamo Prešernove poezije, že vidimo, kako so mnogovrstne in različne, dasi je tako majhno njihovo število.«

»Ljubezen je torej središče okoli katerega se sučejo vsi pesnikovi čuti – središče njegovega pesniškega značaja.«

»Kmalu nam bo očitno, da zraven ljubezni do izvoljene device pesnika posebno navdaja ljubezen do domovine...«

»Pesnik sam je razdelil svoje poezije po zunanji obliki v pesmi, balade in romance, različne poezije, gazele, sonete in lirično – epski sonet Krst pri Savici.«

VIRI: Janko Kos: Književnost; Založba Obzorja, 1994 Maribor

Franca Varl: Naši književniki in njihova dela; Založba Obzorja, 1971 Maribor
Helga Glušič: Sto slovenskih pripovednikov; Prešernova družba, 1996 Ljubljana
Josip Stritar: Zbrano delo (šesta knjiga); uredil France Kobal; DZS, 1955 Ljubljana